

Álit

um frv. til fjárlaga fyrir árið 2010 (07 Félags- og tryggingamálaráðuneyti).

Frá meiri hluta félags- og tryggingamálanefndar.

Félags- og tryggingamálanefnd hefur að beiðni fjárlaganefndar fjallað um þann hluta fjárlagafrumvarpsins sem er á málefnasviði nefndarinnar, sbr. 2. mgr. 25. gr. laga um þingsköp Alþingis, nr. 55/1991, og bréf fjárlaganefndar dagsett 19. október 2009.

Á fund nefndarinnar komu fulltrúar félags- og tryggingamálaráðuneytisins Sturlaugur Tómasson, Hanna Sigríður Gunnsteinsdóttir, Vilborg Ingólfssdóttir og Ágúst Þór Sigurðsson.

Heildarútgjöld félags- og tryggingamálaráðuneytis og stofnana þess árið 2010 eru áætluð um 139.283 m.kr. á rekstrargrunni. Frá dragast sértekjur að fjárhæð 2.313 m.kr. en þær nema 1,7% af heildargjöldum ráðuneytisins. Útgjöld ráðuneytisins hækka um 19.373 m.kr. frá því sem annars hefði orðið vegna verkefna á sviði öldrunarmála, tryggingamála og starfsendurhæfingar sem flytjast frá heilbrigðisráðuneyti.

Rekstrargjöld ráðuneytisins að frádrögnum sértekjum eru áætluð 33.132 m.kr. og hækka um 1.542,7 m.kr. frá fjárlögum þessa árs. Vegna áforma um hagræðingu í rekstrarkostnaði ríkissjóðs eru rekstrarfjárveitingar flestra stofnana og verkefna sem heyra undir ráðuneytið lækkaðar um alls 1.651,2 m. kr. Við samdráttinn var forgangsraðað svo að skerðing á fjárveitingu er mismikil eftir stofnunum og verkefnum. Gert er ráð fyrir auknum útgjaldaskuldbindingum í rekstri sem nema 2.113 m.kr. Neyslu- og rekstrartilfærslur hækka um 4.549 m.kr. og verða 101.050 m.kr. en eru 96.502 m.kr. í fjárlögum ársins 2009. Gert er ráð fyrir að lækka útgjöld um 6.800 m.kr. sem jafngildir 7,2% lækkun frá fjárlögum síðasta árs. Vegur þar þyngst 4.400 m.kr. lækkun í almannatryggingakerfi auk 12.330 m.kr. hækkunar til Atvinnuleysistryggingasjóðs vegna nýrrar spár um að atvinnuleysi aukist meira en áður var gert ráð fyrir. Greiðslur ráðuneytisins samkvæmt samningi við samtök, einkaaðila og sveitarfélög um rekstrarverkefni eru samtals áætlaðar um 4.037 m.kr. árið 2010. Það svarar til 2,9% af heildargjöldum ráðuneytisins á árinu 2010.

Nefndin hefur tekið til umfjöllunar og meðferðar þann hluta fjárlagafrumvarpsins sem snýr að málefnasviði hennar og áréttar meiri hlutinn mikilvægi þess að velferðarkerfið sé sem skilvirkast og í útgjaldasamdrætti sé vörður staðinn um þá sem minnst mega sín. Meiri hlutinn telur rétt að leitað verði leiða til að gera stjórnarsýsluna skilvirkari, til að mynda með sameiningu stofnana og verkefna og flutningi verkefna til sveitarfélaga. Þá áréttar meiri hlutinn að samningum við sveitarfélögin þurfi að ljúka sem fyrst enda verði verkefni ekki færð til þeirra án þess að tekjustofnar fylgi. Einnig telur meiri hlutinn rétt að gengið verði endanlega frá málefnum og verkaskiptingu Tryggingastofnunar ríkisins og Sjúkratrygginga Íslands sem enn virðist ekki vera að fullu frágengin. Óvissa um verkaskiptingu dregur úr gagnsæi auk þess sem hætta er á að óvissa skapist um gjaldafærslur sem leiði til aukins kostnaðar.

Nefndin hefur kynnt sér þær tillögur um samdrátt í útgjöldum sem liggja fyrir. Ljóst er að til að lækka útgjöld félags- og tryggingamálaráðuneytis þarf að fara inn í bótakerfið enda er það langstærsti hluti útgjaldanna. Meiri hlutinn telur mikilvægt að við aðhald og samdrátt í útgjöldum sé þess gætt að draga ekki úr nauðsynlegri velferðarþjónustu.

Nefndin kynnti sér lækkanir á einstökum liðum sem lækka mikið frá fjárlögum þessa árs, t.d. lið 07-983-1.11, Bætur til foreldra langveikra eða alvarlegra fatlaðra barna, sem lækkar um 35,9% og lið 07-827-1.28, Vasapeningar ellilífeyrisþega, sem lækkar um 28,5%. Meiri hlutinn áréttar að ekki er um að ræða tillögur um lækkun til bótaþeganna heldur er verið að lækka liðina til samræmis við raunveruleg útgjöld af þeim. Liður 07-825-1.15, Umönnunargreiðslur, lækkar um 24,6% og er þar um skerðingu að ræða, bæði er bótafjárhæðin lækkuð en einnig er það nýmæli að leggja skal fram reikninga fyrir útlögðum kostnaði. Þarna er um töluverða breytingu að ræða sem hagsmunaaðilar hafa gagnrýnt. Þetta er eini fjárlagaliðurinn sem meiri hlutinn leggur til að fjárlaganefnd veiti sérstaka athygli og kanni hvort hægt sé að draga úr skerðingu þessara bóta.

Meiri hlutinn lýsir yfir áhyggjum af fyrirhuguðum breytingum fæðingarorlofs. Endanleg útfærsla hefur ekki verið kynnt en meiri hlutinn leggur áherslu á að við útfærslu þeirrar útgjaldalækkunar sem fyrirhuguð er verði reynt að gæta að jafnréttissjónarmiðum sem liggja til grundvallar fæðingarorlofskerfinu. Meiri hlutinn leggur áherslu á að orlofsmánuðum verði ekki fækkað og að litið verði til þess að verja bætur þeirra sem hafa lágstar tekjur. Þá telur meiri hlutinn mikilvægt að aðgerðir verði tímabundnar og gangi þá til baka þegar fjárhagur ríkissjóðs leyfir.

Fjárbeiðnir, sem sendar voru til umsagnar félags- og tryggingamálanefndar vegna safnliðarins 07-999-1.90, voru samtals 52 og komu 24 aðilar á fund nefndarinnar. Meiri hlutinn telur rétt að vekja athygli á því að Aflið er skráð með tvær umsóknir en þær upplýsingar fengust á fundi að einungis ætti ein umsókn að vera til staðar. Meiri hlutinn gerir að tillögu sinni að 31 aðili fái styrk og er í flestum tilfellum um að ræða lækkun um 20% til einstakra aðila frá styrk þessa árs. Þó er gerð tillaga um hækkun styrks til nokkurra aðila vegna sérstakrar stöðu í samfélaginu, aðkallandi verkefna og aukinnar fjölda beiðna eftir aðstoð til hjálparsamtaka. Meiri hlutinn gerir almennt ekki tillögu um styrk til nýrra verkefna nema sérstök sjónarmið liggja að baki eða til að gæta dreifingar fjármuna til málaflokka.

Hjartaheill sóttu um styrk en félagið er með fasta fjárveitingu hjá heilbrigðisráðuneyti og tvær umsóknir um fé af safnlið þess ráðuneytis. Meiri hlutinn telur öll erindi félagsins eiga heima hjá heilbrigðisráðuneyti. Samfés sækir einnig um styrk til nefndarinnar og telur meiri hlutinn umsókn þeirra fremur heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneyti.

Múlalundur og Sjálfsbjörg sækja um styrk vegna viðgerða og viðhalds á húsnæði en meiri hlutinn telur þessi verkefni eiga heima undir lið 07-795-5.21, Framkvæmdarsjóður fatlaðra, viðhald fasteigna en leggur þó til að Sjálfsbjörg fái 2,0 m.kr. styrk í önnur verkefni.

Meiri hlutinn áréttar jafnframt þá skoðun sína að verkefni tengd starfsendurhæfingu eigi heima undir sérstökum lið ráðuneytisins 07-988-1.10. Stýring á ráðstöfun fjármuna í verkefni af þessu tagi eigi að vera hjá ráðuneyti þar sem fram fer faglegt mat á verkefnum og jafnræðis er gætt um dreifingu eftir landshlutum og verkefnum auk þess sem fylgt er stefnumörkun stjórnvalda og þeirri hugmyndafræði sem mótuð er í ráðuneytinu.

Meiri hlutinn telur mikilvægt að veitt sé nægilegt fjármagn í rekstur Vímulausrar æsku sem sækir um 13,5 m.kr. styrk til nefndarinnar. Ekki er lögð til styrkveiting en því beint til fjárlaganefndar og félags- og tryggingamálaráðuneytis að veita fé til félagsins af lið 07-999-1.55 sem ætlaður er til átaks í vímuvarnarmálum.

Alþjóðahúsið ehf. sækir um 20,0 m.kr. en nokkur óvissa virðist vera um áframhaldandi þjónustusamning Reykjavíkurborgar við félagið sem hefur fengið stóran hluta rekstrarfjár síns frá borginni. Meiri hlutinn telur rétt að félags- og tryggingamálaráðuneytið leiti leiða til að virkja sveitarfélög í þjónustu við innflytjendur og fólk af erlendum uppruna. Meiri hlutinn telur Fjölmenningarsetrið á Ísafirði vera mikilvægan þátt í að samræma og efla slíka þjónustu og beinir þeim tilmælum til fjárlaganefndar og félags- og tryggingamálaráðuneytis að setrinu verði tryggt fjármagn til að halda úti starfsemi sinni. Þá áréttar meiri hlutinn að hann telji ekki rétt að úthluta sveitarfélögum styrkjum af safnliðum.

Tillögur meiri hlutans um skiptingu safnliðarins koma fram í sérstöku fylgiskjali.

Alþingi, 12. nóv. 2009.

Sigríður Ingibjörg Ingadóttir.

Árni Þór Sigurðsson.

Magnús Orri Schram.

Ólafur Þór Gunnarsson.

Lilja Rafney Gunnarsdóttir.

Guðmundur Steingrímsson, með fyrirvara.